

Állategészségügy és Élelmiszerbiztonság: Somogyi Árpád Prof. nemzetközi elismertségének rejtett alapkövei

Nagy Béla (MTA IV.Oszt) „In Memoriam Somogyi Árpád -... „ emlékülésen elhangzott előadásának összefoglalója

Somogyi Árpád életére legnagyobb hatással a *Prof. Selye János*nál eltöltött montreáli kutatói évek voltak ! Előadásomban, életének korábbi szakaszaiból kívántam kiegészítő adatokat felhozni melyek a „*Selye iskolában*” folytatott sikeres kórélettani kutatásokra és emberi helytállásra való felkészítését szolgálták, azt követően pedig azon három évtizedes sikeres állategészségügyi és élelmiszerbiztonsági irányító munka szakmai alapját képezték, melyet a berlini intézmények, majd az európai uniós részlegek és programok élén Brüsszelben végzett.

Bár *Somogyi Árpád* általam elérhető önéletrajzi megnyilvánulásai a szülői ház tekintetében igen szűkszavúak, elsőként mégis a családi indítást kell említenem. A lelkeszi szolgálatot a legnehezebb időkben is hittel és hűséggel vállaló *Somogyi István* apai példáját, akinek egyik vezérfonala minden bizonnyal az „*Orando et Laborando*” örök érvényű parancsa lehetett. Fiatal állatorvostanhallgatóként ezzel a lelkiülettel vett részt az 1956-os forradalom és szabadságharc veszélyes forgatagában. Vállalta a sebesültek ellátását szolgáló, nélkülözhetetlen gyógyszerek szállítását és a legveszélyesebb időkben ezek biztonságba helyezését. Ekkor érték az első súlyos lelki traumák: hallgató társának és barátjának *Tatay Zoltánnak* önfeláldozó hősi halála és az akkori Állatorvosi Főiskola kertjében rögtönzött temetése. A forradalom leverése utáni megtorlások: egyes tanárok meghurcolása, internálása, a diáktársak eltávolítása és a diákság valamint a tanári kar megfélemlítése is erősítette a fiatal diák azon elhatározását, hogy teljes erővel a szakmai/tudományos fejlődésre koncentráljon.

Ez annál is inkább jó döntés volt, mert ekkor az Állatorvosi Főiskolán világhírű professzorok tanítottak és vizsgáztattak. Ilyenek voltak pl. *Koltán Sándor* (állattan, parazitológia), *Manninger Rezső*, (mikrobiológia, immunológia és járványtan), *Mócsy János* (belgyógyászat), *Sályi Gyula* (patológia, szövettan) akadémikus professzorai. Ők és a tanári kar más jeles tagjai, a féltő szeretettel és szigorral nevelt diákjaikat külföldön is elismert, magas tudományos színvonalat és szintetizált látásmódot képviselő tankönyvekkel, és a későbbi szakmai/tudományos feladatok, pozíciók próbatételei idejére is biztos támaszul szolgáló ismeretekkel és szellemi útravalóval látták el.

Árpádnak, mint friss diplomásnak (1959) a remélt egyetemi tudományos munkahelytől való politikai eltiltás miatt meg kellett elégednie az Állami Élelmiszerhigiéniai Szolgálattal. Ennek keretében a Pápai Húsüzem (vágóhíd) laborjába helyezték, mely a későbbi, németországi pályát illetően igen jó továbbképzési lehetőséget nyújtott. A vágóhídi laborok szakembereinek képzését ugyanis *Takács János*, a közvágóhidak laboratóriumi vezetője vette kezébe. Ennek keretében mindenkinek, így *Árpádnak* is, több hónapon át kellett nála az élelmiszer-mikrobiológia laboratóriumi munka elméleti és gyakorlati alapjait elsajátítani és abból ugyancsak nála vizsgázni. *Takács Jánosnak* (későbbi egyetemi tanár és az állatorvos-tudomány doktora) a külföldön is széles körben elismert, hivatásért élő, alkotni vágyó, határozott egyéniségű kiváló vezető szakembernek és kutatónak kisugárzása *Árpádra* is nagy hatással volt. Vele a németországi első munkahelyén (NSZK Szövetségi Húskutató Intézete, Kulmbach, 1963-1968) is kapcsolatban maradt.

A kanadai és USA intézetekben töltött értékes/sikeres éveket átugorva, befejezésként röviden kell emlékeztetni az 1976-1998. közötti berlini, majd az EU Bizottságnál töltött brüsszeli évekre, melyek során a „*Selye Iskolából*” hozott orvostudományi felkészültsége és látásmódja, a nemzetközileg elismert magyar állatorvosi és élelmiszerbiztonsági alapokkal ötvözve, egyre nagyobb és felelősségteljesebb szervezői/vezetői feladatok sikeres ellátására képesítették. Sokoldalú ismeretei és képzettsége a német Egészségügyi Hivatal (BGA) alá tartozó intézetekben: a Robert von Ostertag Állategészségügyi Intézetben, majd a Max von Pettenkofer Intézetben, a zoonózisoktól az élelmiszer toxikológiáig terjedő széles skálán érvényesültek. Ezen igazgatói funkciók sikeres betöltése után (1994) a német köztársasági elnöktől nyert „*Direktor und Professor*” cím birtokosaként kapott megbízást, az élelmiszerbiztonsági és fogyasztóvédelmi intézethálózat (BgVV) kialakítására majd nyugdíjba vonulásáig (1998) annak vezetésére. 1998-2002 között az EU Bizottság Egészségügyi Kockázatbecslési Részlegének alapító vezetője, majd (2002-2005) a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal létrehozó európai uniós projektvezető volt. Eredményességét számos, másutt felsorolt rangos külföldi és hazai elismeréssel és kitüntetéssel ismerték el

Somogyi Árpád Prof. joggal írta önéletrajzában: „kiváló tanárim életpályámra példa értékűen felkészítettek”.